

Burshtyn

שם בפולנית: Bursztyn

שם בגרמנית: Bursztyn

שם באוקראינית: [Бурштин]

שם ברוסית: [Бурштин]

שם בעברית: בורשטיין

שם ביידיש: Burshtin

District	Province	State	Years	ההיסטוריה מנהלית:
	Rus Voivodship (<i>Województwo ruskie</i>)	Polish-Lithuanian Commonwealth: Kingdom of Poland	Till 1772	
	Kingdom of Galicia and Königreich Lodomeria (<i>Galizien und Lodomerien</i>)	"Hapsburg Empire", since 1804 - Austrian Empire	1772-1867	
at Rohatyn	Kingdom of Galicia and Königreich Lodomeria (<i>Galizien und Lodomerien</i>)	Austro-Hungarian Monarchy	1867-1914	
	General-Government Galitsia	Under Russian occupation	1914-1915	
at Rohatyn	Kingdom of Galicia and Königreich Lodomeria (<i>Galizien und Lodomerien</i>)	Austro-Hungarian Monarchy	1915-1918	
		West-Ukrainian People's Republic	1918 - May 1919	
at Rohatyn	województwo Stanisławów	Republic of Poland	May 1919 - September 1939	
	oblast' Stanislav	USSR: Ukrainian Soviet Socialist Republic	September 1939 - June 1941	
	Galizien Distrikt	Under German occupation: General Das Government (<i>Generalgouvernement für die besetzten polnischen Gebiete</i>)	June 1941 - July 1944	
in Burshtyn	Stanislavov oblast'(Stanislaviv)	USSR: Ukrainian Soviet Socialist Republic	1944-62	
ion Halych	Ivano-Frankovsk oblast'(Ivano-Frankivs'k)	USSR: Ukrainian Soviet Socialist Republic	1962-91	
ion Halych	oblast' Ivano-Frankivs'k	Republic of Ukraine	Since 1991	

נתוני אוכלוסייה: השנה	כלל האוכלוסייה	מספר היהודים
1765	(?)	32

13	(?)	1813
17	3953	1880
79	4209	1890
05	4438	1900
45	4896	1910
31	3581	1921
02	(?)	1931

[קישורים חיצוניים: בורשטיין באתר המרכז למסורת יהדות פולין](#)

הערות:

borshchyn מנוסחת כ 75 ק"מ דרום מזרחית ללובוב, וכ 40 ק"מ צפונית לאיוונו פרנץיסק (סטניסלבוב). העיירה ממוקמת על שפת אגם קטן, הנקרא אגם בורשטיין, בצד המזרחי של נהר הדנייסטר. בשנת 1505 התגוררו בכפר כ 104 איכרים, שהתפרנסו מחקלאות ומדיג באזהר. מיקומה של העיר על הדרך שבין לבוב לסטניסלבוב ורוהטינ, בה הובילו סחרות מהונגריה ומן האימפריה העות'מאנית, תרם לפיתוחה הכלכלי של העיר. אף מיקום זה העמיד אותה גם בנקודות החיכון שבין מלכת פולין, הטאטרים, והסולטאן העות'מאני במהלך המאה ה 16. ההתקפות החוזרות על העיר ונפילת בניה בשבי, הביאו להקמתם של מוסדות פדיון שבויים נוצריים, וכן מוסדות יהודים לפדיון שבויים.

קרא עוד ...

היהודים בבורשטיין

מעט מאוד על תולדות הקהילה היהודית של בורשטיין, שהייתה קטנה באופן יחסית. היישוב היהודי בעיר כלל הנראה החל במחצית השניה של המאה ה 16, עת הרחיבו היהודים את מושבם בעיירות מזרחה ללובוב. היהודי בורשטיין, בדומה להתיישבות היהודית בערים הפרטניות במזרח פולין, עסקו במסחר התוצרת החקלאית המקומית, בمزגות ומעיטים עסקו גם במלוכה. במחצית הראשונה של המאה ה 17 גדלה הקהילה היהודית בעיר ושבגה, בעקבות התטובות שהוענקו להם בידי בעלי העיר הפולנים. בשנת 1714 התקנס ועד מדינת ריסין בבורשטיין לדרישתו של האציל הפולני לבייט סיאניאבסק, בעל הערים בסביבה, לצורכי קביעת גובה המס. עם צמיחתה של הקהילה היהודית בעיר בתקופה זו זכו בניה לייצוג בוועד המדינה, וכך הנראה, בתקופה זו נתמנה רב וקודש בית עליון.

על הדריך בין קושטא ללובוב הביאו יהודים לא רק סחרות, אלא אף את בשורת המשיחיות של שבטי צבי, וזה חלה היטב באזרע רוחטינ. באמצע המאה ה 18 פעלו באזרע שבתאים נסתרים מביתם מדרשו של אלישע שור מרוחטין וביקשו לעשות נפשות. אולם, ככל הידוע לנו בהמרת חברי כת הפראנקיסטם בשנת 1759, לא היו מבני הקהילה היהודית בבורשטיין.

עם הכיבוש האוסטרי בשנת 1772 הורע מצב היהודים בבורשטיין, והקהילה איבדה את עצמאותה. קהילת בורשטיין סופחה לבז'ני, ונאסר עליה למן הרבה רק מורה הוראה. אולם, החובה להקים בית ספר כליל שהוטלה על קהילות רבות, לא חלה בבורשטיין בשל גודלה. הגזרות השונות שנגמרו על היהודי גלייצה, הביאו לעדיבה של רבים מן היהודים, ובמפקד של שנת 1812 קטנה קהילת בורשטיין בכ 10% מן המפקד של השלטון הפולני בשנת 1765.

במחצית השניה של המאה ה 19 קבע את מושבו בבורשטיין האדמו"ר ר' נחום, נכדו של ר' יהודה צבי הורש ברנדזווין מהעיר סטרטן, והפר למנהיגים הרוחניים של רביהם היהודי האזרע. ר' נחום היה מקובל ולמדן, וחיבור כמה ספרים בקבלה. חצרו משכה רבים מיהודי הסביבה ובכך תרמה למצב הכלכלי של היהודי בורשטיין. ר' נחום היה בבורשטיין עד תחילת מלחמת העולם הראשונה, אז עבר לסטניסלבוב ושם נפטר. מלבדו, נמנו יהודי בורשטיין עםChrystotes אחדות כגון צ'ורטקוב ובעלז.

עוד ידוע בתקופה זו על שניים מבני העירה, אדווארד ריטנר ולודביק פינקל, שהמירו דתם במחצית הראשונה של המאה ה 19 והפכו לחוקרים חשובים באוניברסיטה של לבוב.

בשלבי המאה ה 20 הוקם בית ספר מיסודה של הברון הירש, ברוח הנאורות והקדמה, שבו תלמידים מגילאים שונים, כולל ילדים למבוגרים. בנוסף הchallenge של התנועות הציוניות, ובשנת 1900 השתקע בעיר ד"ר דוד מאלץ, מן הפעלים

הציוניים המרכזיים במחוז גלייציה.

במהלך מלחמת העולם הראשונה נמלטו רבים מתושבי העיר לבוהמיה ואוסטריה, ורק חלקם שבו לעיר עם תום המלחמה. הפרעות שחוללו צבאו של סימון פטלוורה בי היהודי גלייציה, כמו גם דליה שפרצה בעיר בשנת 1921 הביאו את תושבי העיר לשפל כלכלי. למרות כספי הסיווע של ארגונים יהודים מאמריקה וארגון ה'ג'ינט', שסייעו לבנייה מחדש מוחודשת של חלק ממוסדות הקהילה, רוב תושבי העיר נזקקו לשיעור חיצוני גם בשנות ה-30.

עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, עברה בורשטיין בתקילה בידי השלטון הסובייטי, והללו הלאימו את הנכסים, הטילו מסים שונים על היהודים, והגלו פעילים פוליטיים שונים. עם הכיבוש הגרמני בקי"ז בשנת 1941, החלו תושבי בורשטיין האוקראינים במעשי שוד והתעללות בקהילה היהודית. רק שבועיים אחרי הכבוש הגיעו להעיר נציגי השלטון הנאצי, הקימו יודנרט, גטו, והטילו על הקהילה מיסי רכוש ועובדות שונות. באביב ובקי"ז 1942 החלו הנאצים בגירוש היהודים לגטו ורוהטן הסומוכה, ולכפר בוקאצ'וביצה, מהם גם למחנה ההשמדה בבעלז'ץ. חלק מיהודי בורשטיין ברחו ליערות ובנסיאות להבריח את הגובל לרומנים נתפסו רבים ונרצחו. רבים הוסגו לנאים או נרצחו בידי האיכרים המקומיים, אך חלק מתושב בורשטיין התאגדו לחבורות פרטיזנים שרוב חבריהם יהודים. הללו ביצעו פעולות שונות נגד הצבא הגרמני, ובפרט בתקופת המשטרה בבורשטיין ובתפיסטה נשך.

עם שחרור העיר בידי הצבא האדום בסוף שנת 1944, נמצאו בבורשטיין 13 יהודים. לאחר המלחמה שבו לעיר גם יהודים שנמלטו לברית המועצות בזמן המלחמה, אך משלא מצאו את בני משפחותיהם עברו לסטניסלאבוב. בשנות החמשים של המאה ה-20 חי בעיר כמה משפחות יהודיות. השלטון הסובייטי הפרק באופן השנים את שני בתיה הכנסת שנוצרו בעיר למיחסן תבואה, ואת בית הקברות היהודי לגן ציבורי.

(רווי גולדשטייט)

מקורות:

נתן מיכאל גלבר, 'תולדות יהודי בורשטיין', בתרום: ספר בורשטיין, בהריכת ש' קאנץ, ירושלים תש"ג, עמ' 51-25.
אהרון ויס ואהרן יעקוביץ, 'בורשטיין', פנקסי הקהילות, ב, עמ' 99-102.

קואורדינטות: E 24°38' N 49°16'

אזור ההיסטורי-תרבותי: Eastern Galicia - Prikarpattia

פריטים רלוונטיים לקהילה

שנה	סוג הפריט	כותרת
עד 1889	מאגר שמות	Daughter of Ya? Meir
1930	"אינדקס מהארכון המרכזי לתולדות העם היהודי"	"Arkusze ewidencyjne" i wykazy stowarzyszeń żyd...
1930	"אינדקס מהארכון המרכזי לתולדות העם היהודי"	"Arkusze ewidencyjne" i wykazy Zarządów stwarz...
1930	"אינדקס מהארכון המרכזי לתולדות העם היהודי"	"Arkusze ewidencyjne" i wykazy Zarządów towarz...
1920	"אינדקס מהארכון המרכזי לתולדות העם היהודי"	"Statut stowarzyszenia "Żydowski konsum ludowy" ...
1898	"אינדקס מהארכון המרכזי לתולדות העם היהודי"	1. Okólniki, sprawozdania, korespondencja i inn...
1898	"אינדקס מהארכון המרכזי לתולדות העם היהודי"	1. Okólniki, sprawozdania, korespondencja i inn...
1898	"אינדקס מהארכון המרכזי לתולדות העם היהודי"	1. Sprawozdania dot. pogromów i ruchu antysemic...
1753	"אינדקס מהארכון המרכזי לתולדות"	1.Dekret wydany przez hr.

שנה

1934

סוג הפריט

העם היהודי

איןדקס מהארכון המרכז' לAMILDAOT

העם היהודי

כותרת[Rzewuskiego dot. zapł...](#)[1.Sprawozdania dot.](#)[zgromadzeń żydowskich parti...](#)פריטים נוספיםקדם Pause הבא[Eastern gable with the date 1931 and a Star of Dav](#)[1906](#)

<http://jgaliciabukovina.net/he/node/110683> **Source URL:**